Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

9. listopada 2025.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Sudska nadležnost i izvršenje sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima – Uredba (EU) br. 1215/2012 – Područje primjene – Članak 25. – Sporazum o nadležnosti – Stranke ugovora koje imaju sjedište u istoj trećoj državi – Dodjeljivanje nadležnosti sudovima države članice za odlučivanje o sporovima koji proizlaze iz tog ugovora – Međunarodni element – Posljedice povlačenja Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije“

U predmetu C-540/24,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Handelsgericht Wien (Trgovački sud u Beču, Austrija), odlukom od 1. kolovoza 2024., koju je Sud zaprimio 8. kolovoza 2024., u postupku

Cabris Investments Ltd

protiv

Revetas Capital Advisors LLP,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: F. Biltgen (izvjestitelj), predsjednik vijeća, T. von Danwitz, potpredsjednik Suda, u svojstvu suca prvog vijeća, I. Ziemele, A. Kumin i S. Gervasoni, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za Revetas Capital Advisors LLP, B. Knötzl i B. Ortner, *Rechtsanwälte*,

– za Europsku komisiju, S. Noë i J. Vondung, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

* Jezik postupka: njemački

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 50. stavka 3. UEU-a, članaka 25., 68. do 70. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012., L 351, str. 1. i ispravci SL 2014., L 160, str. 40., SL 2016., L 202, str. 57. i SL 2025./90335, L, u daljnjem tekstu: Uredba Bruxelles I.a) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289.) i članaka 17., 18., 55., 56. i 66. Konvencije od 27. rujna 1968. o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 1972., L 299, str. 32.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 3.), kako je izmijenjena kasnijim konvencijama o pristupanju novih država članica toj konvenciji (u daljnjem tekstu: Briselska konvencija).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društava Cabris Investments Ltd i Revetas Capital Advisors LLP, društava osnovanih u skladu s engleskim pravom, u vezi sa zahtjevom za isplatu određenog iznosa radi ispunjenja ugovorne obveze koji je prvonavedeno društvo podnijelo austrijskom sudu protiv drugonavedenog društva.

Pravni okvir

Ugovor o EU-u

3 Članak 50. stavak 3. UEU-a propisuje:

„Ugovori se na dotičnu državu prestaju primjenjivati od dana stupanja na snagu sporazuma o povlačenju ili, ako do toga ne dođe, dvije godine od obavijesti iz stavka 2., osim ako Europsko vijeće, u dogovoru s dotičnom državom članicom, jednoglasno odluči produljiti to razdoblje.”

Sporazum o povlačenju Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju

4 Člankom 126. Sporazuma o povlačenju Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, koji je donesen 17. listopada 2019. i stupio je na snagu 1. veljače 2020. (SL 2020., L 29, str. 7., u daljnjem tekstu: Sporazum o povlačenju), koji je odobren u ime Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju (EZAE) Odlukom Vijeća (EU) 2020/135 od 30. siječnja 2020. (SL 2020., L 29, str. 1.), predviđa se:

„Uspostavlja se prijelazno ili provedbeno razdoblje koje počinje na dan stupanja na snagu ovog Sporazuma i završava 31. prosinca 2020.”

Briselska konvencija

5 Članak 17. Briselske konvencije predviđa:

„Ako se stranke, od kojih jedna ili više njih ima domicil u državi ugovornici, dogovore da će sud ili sudovi države ugovornice biti nadležni za sve sporove koji su nastali ili koji mogu nastati u vezi s određenim pravnim odnosom, isključivo će nadležan biti taj sud ili ti sudovi. [...]”

6 Članak 18. te konvencije glasi kako slijedi:

„Osim nadležnosti koja proizlazi iz drugih odredaba ove Konvencije, nadležnost ima sud države ugovornice pred kojim se pojavljuje tuženik. Ovo se pravilo ne primjenjuje u slučaju kada se tuženik u sudskom pojavljuje postupku samo kako bi osporio nadležnost ili u slučaju kada drugi sud ima isključivu nadležnost na temelju članka 16.”.

7 Članak 55. navedene konvencije predviđa:

„Podložno odredbama članka 54. drugog stavka i članka 56., ova Konvencija zamjenjuje, u državama koje su njezine stranke, sljedeće konvencije sklopljene između dviju ili više tih država:

[...]

– Konvenciju između Ujedinjene Kraljevine i Austrije o međusobnom priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, potpisanu u Beču 14. srpnja 1961., kao i Protokol o izmjeni, potpisan u Londonu 6. ožujka 1970. [u daljnjem tekstu ‚Anglo-austrijska konvencija’],

[...]”.

8 Člankom 56. te konvencije određuje se:

„Ugovor i konvencije iz članka 55. i dalje ostaju na snazi za one predmete na koje se ne primjenjuje ova Konvencija.

Oni i dalje ostaju na snazi za sudske odluke donesene i dokumente službeno sastavljene ili upisane kao javne isprave prije stupanja na snagu ove Konvencije”.

9 Članak 66. Briselske konvencije glasi kako slijedi:

„Ova se Konvencija sklapa na neograničeno vrijeme.”

Uredba Bruxelles I

10 Uredba Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001., L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.; u daljnjem tekstu: Uredba Bruxelles I) stupila je na snagu 1. ožujka 2002. te je među državama članicama zamijenila Briselsku konvenciju. Ta je uredba i sama stavljena izvan snage i zamijenjena Uredbom Bruxelles I.a, s učinkom od 10. siječnja 2015.

11 Članak 23. stavak 1. Uredbe Bruxelles I glasio je kako slijedi:

„Ako se stranke, od kojih jedna ili više njih ima domicil u državi članici, sporazume da će sud ili sudovi države članice biti nadležni za sporove koji nastanu ili su nastali u vezi s određenim pravnim odnosom, nadležan će biti taj sud ili ti sudovi. […]”

Uredba Bruxelles I.a

12 Uvodne izjave 3., 13., 14., 15., 19. i 21. Uredbe Bruxelles I.a glase:

„(3) […] Unija usvaja mjere u vezi pravosudne suradnje u građanskim stvarima koje imaju prekogranične učinke, posebno ako je potrebno za valjano funkcioniranje unutarnjeg tržišta.

[…]

(13) Među postupcima na koje se primjenjuje ova Uredba i državnim područjima država članica mora postojati povezanost. Sukladno tome, zajednička se pravila o nadležnosti moraju, u načelu, primjenjivati ako tuženik ima domicil u državi članici.

(14) Na tuženika koji nema domicil u državi članici općenito se primjenjuju nacionalna pravila o nadležnosti koja su važeća na državnom području države članice suda pred kojim je pokrenut postupak.

Međutim, s ciljem osiguranja zaštite potrošača i zaposlenih, radi zaštite nadležnosti sudova država članica u situacijama u kojima imaju isključivu nadležnost i zbog poštivanja autonomije stranaka, određena pravila o nadležnosti iz ove uredbe trebala bi se primjenjivati bez obzira na domicil tuženika.

(15) Pravila o nadležnosti trebala bi biti što je moguće više predvidiva i zasnovana na načelu da se nadležnost općenito temelji na domicilu tuženika. Nadležnost bi uvijek trebala postojati na temelju toga, osim u nekim točno određenim slučajevima u kojima glavni predmet spora ili autonomija stranaka [opravdavaju drukčiji kriterij povezanosti]. […]

[…]

(19) Autonomija ugovornih stranaka, osim u slučaju osiguranja, u potrošačkim ugovorima i ugovorima o radu gdje je autonomija u pogledu utvrđivanja nadležnih sudova dozvoljena samo u smanjenom opsegu, trebala bi se poštovati zbog isključivih osnova nadležnosti iz ove Uredbe.

[…]

(21) U interesu usklađenog sudovanja, potrebno je smanjiti mogućnost sličnih postupaka i osigurati da se ne donose proturječne odluke u različitim državama članicama. […]”

13 Članak 4. stavak 1. te uredbe glasi kako slijedi:

„Podložno ovoj Uredbi, osobe s domicilom u državi članici, bez obzira na njihovo državljanstvo, tuže se pred sudovima te države članice.”

14 U članku 6. stavku 1. te uredbe predviđa se:

„Ako tuženik nema domicil u državi članici, nadležnost sudova države članice se, u skladu s člankom 18. stavkom 1., člankom 21. stavkom 2. i člancima 24. i 25., utvrđuje pravom te države članice.”

15 Člankom 25. stavkom 1. iste uredbe, koji se nalazi u poglavlju II. odjeljku 7., naslovljenom „Prorogacija nadležnosti”, predviđa se:

„Ako su se stranke neovisno o njihovu domicilu, sporazumjele da sud ili sudovi države članice imaju nadležnost u rješavanju sporova koji su nastali ili mogu nastati u vezi određenog pravnog odnosa, taj sud ili sudovi je nadležan/su nadležni, osim ako je sporazum ništav u pogledu njegove materijalne valjanosti prema pravu te države članice. Ta nadležnost je isključiva osim ako su se stranke drukčije sporazumjele. [...]”

16 U skladu s člankom 31. stavkom 2. Uredbe Bruxelles I.a:

„Ne dovodeći u pitanje članak 26., ako postupak pokrene sud države članice kojem je sporazumom iz članka 25. dodijeljena isključiva nadležnost, svaki sud druge države članice prekida postupak do trenutka kada se sud koji je pokrenuo postupak na temelju sporazuma proglasi nenadležnim temeljem sporazuma.”

17 Poglavlje VII. te uredbe, naslovljeno „Odnos s drugim instrumentima”, sadržava, među ostalim, članke 68. do 70. Članak 68. te uredbe glasi kako slijedi:

„1. Ova Uredba između država članica zamjenjuje [Konvenciju iz Bruxellesa], osim u pogledu državnih područja država članica koja spadaju u teritorijalno područje primjene te Konvencije i koja su u skladu s člankom 355. [UFEU-a] isključena iz ove Uredbe.

2. U mjeri u kojoj ova Uredba zamjenjuje odredbe [Konvencije iz Bruxellesa] između država članica, svako upućivanje na tu Konvenciju smatra se upućivanjem na ovu Uredbu.”

18 Člankom 69. navedene uredbe određuje se:

„Podložno člancima 70. i 71., ova Uredba zamjenjuje između država članica konvencije koje obuhvaćaju ista pitanja kao i ova Uredba. Posebno se zamjenjuju konvencije s popisa kojeg je utvrdila [Europska] komisija u skladu s člankom 76. stavkom 1. točkom (c) i člankom 76. stavkom 2.”

19 Članak 70. stavak 1. iste uredbe propisuje:

„Konvencije iz članka 69. nastavljaju proizvoditi učinke u pogledu pitanja na koja se ova Uredba ne primjenjuje.”

20 Na temelju članka 76. stavka 2. Uredbe Bruxelles I.a, Komisija utvrđuje popis konvencija iz članka 69. te uredbe na temelju obavijesti država članica u skladu s njezinim člankom 76. stavkom 1. točkom (c). U skladu s člankom 76. stavkom 4. navedene uredbe Komisija objavljuje popise i sve njihove naknadne izmjene u *Službenom listu Europske unije*.

21 Komisija je na temelju obavijesti iz članka 76. iste uredbe sastavila i objavila tri popisa (SL 2015., C 4, str. 2.) od kojih treći (u daljnjem tekstu: popis 3) glasi:

„Konvencije iz članka 69. su:

– u Austriji:

[...]

– [Anglo-austrijska konvencija],

[...]

– u Ujedinjenoj Kraljevini:

[...]

– [Anglo-austrijska konvencija],

[...]”

Glavni postupak i prethodna pitanja

22 Cabris Investments i Revetas Capital Advisors, društva sa sjedištem u Ujedinjenoj Kraljevini, sklopila su 6. svibnja 2020. ugovor o savjetovanju, zajedno s popratnim dopisom, u kojem se nalazila klauzula o nadležnosti (u daljnjem tekstu: predmetna klauzula o nadležnosti), koja je glasila kako slijedi:

„Na ovaj ugovor i odnose između stranaka primjenjuje se austrijsko pravo i treba ih tumačiti u skladu s njim. Za sporove koji proizlaze iz ovog ugovora ili u vezi s njim odnosno s njegovim izvršavanjem ili valjanošću isključivo je nadležan Handelsgericht Wien [Trgovački sud u Beču].”

23 Društvo Cabris Investments podnijelo je 30. lipnja 2023. Handelsgerichtu Wien (Trgovački sud u Beču), sudu koji je uputio zahtjev, tužbu kojom je tražilo da se društvu Revetas Capital Advisors naloži da mu isplati iznos od 360 000 eura, uvećan za zatezne kamate, na temelju ispunjenja ugovorne obveze plaćanja koja proizlazi iz tog ugovora i koja je povezana s obavljanjem dužnosti financijskog direktora.

24 Iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da, osim predmetne klauzule o prenošenju nadležnosti, ne postoji očita veza između stranaka glavnog postupka i Republike Austrije.

25 Društvo Revetas Capital Advisors osporavalo je međunarodnu nadležnost suda koji je uputio zahtjev tvrdeći da se, s obzirom na to da Uredba Bruxelles I.a više nije primjenjiva u pogledu pravnih odnosa koji uključuju Ujedinjenu Kraljevinu Velike Britanije i Sjeverne Irske nakon isteka prijelaznog razdoblja predviđenog Sporazumom o povlačenju koji je utvrđen na 31. prosinca 2020. (u daljnjem tekstu: prijelazno razdoblje), članak 25. te uredbe, kako ga je Sud protumačio u svojoj presudi od 8. veljače 2024., Inkreal (C-566/22, EU:C:2024:123), ne

primjenjuje se na činjenice u glavnom postupku. Stoga je predmetna klauzula o prenošenju nadležnosti bespredmetna i sud koji je uputio zahtjev stoga je međunarodno nenadležan za odlučivanje u sporu koji je pred njim pokrenut.

26 Kao prvo, sud koji je uputio zahtjev dvoji u pogledu toga jesu li članak 25. Uredbe Bruxelles I.a i načela koja je Sud utvrdio u presudi od 8. veljače 2024., Inkreal (C-566/22, EU:C:2024:123), i dalje primjenjivi u slučaju sporazuma o prenošenju nadležnosti sklopljenog tijekom prijelaznog razdoblja između dviju stranaka koje imaju sjedište u Ujedinjenoj Kraljevini i kojim se određuje sud države članice za odlučivanje o njihovu sporu, kada je pred tim sudom pokrenut postupak nakon povlačenja Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije i isteka prijelaznog razdoblja, a ugovorni odnos koji je temelj spora nije povezan s tom državom članicom. Sud koji je uputio zahtjev iz uvodnih izjava 13. i 14. te uredbe, članka 50. stavka 3. UEU-a i gore navedene presude zaključuje da se zahtijeva postojanje takve veze.

27 U slučaju da Sud zaključi da se članak 25. Uredbe Bruxelles I.a ne primjenjuje u takvoj situaciji, sud koji je uputio zahtjev pita se, kao drugo, primjenjuje li se Briselska konvencija, osobito njezini članci 17. i 18., ili, ako to nije moguće, Anglo-austrijska konvencija. Prema mišljenju tog suda, odgovor na to pitanje ovisi o tome jesu li člancima 68. i 69. Uredbe Bruxelles I.a te dvije konvencije konačno stavljene izvan snage. Navedeni sud smatra da načela međunarodnog javnog prava koja uređuju prestanak ugovorâ i okolnost da ti različiti pravni instrumenti uređuju bliska područja idu u prilog tumačenju prema kojem je isključena primjenjivost navedenih konvencija u pogledu pravnih odnosa koji uključuju Ujedinjenu Kraljevinu Velike Britanije i Sjeverne Irske.

28 Kao treće, sud koji je uputio zahtjev pita se isključuju li članak 50. stavak 3. UEU-a i članak 82. stavak 1. točka (b) podtočka i. dijela 4. Civil Jurisdiction and Judgments (Amendment) (EU Exit) Regulationsa 2019 (propisi iz 2019. o nadležnosti i presudama u građanskim stvarima i presudama (izmjena) (Brexit)) od 4. ožujka 2019. (*Statutory Instruments* 2019., br. 479) općenito primjenjivost Briselske konvencije.

29 U tim je okolnostima Handelsgericht Wien (Trgovački sud u Beču) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 25. [Uredbe Bruxelles I.a] tumačiti na način da je tom odredbom obuhvaćen sporazum o nadležnosti kojim se ugovorne stranke sa sjedištem u Ujedinjenoj Kraljevini, odnosno u (sada) trećoj zemlji, sporazumijevaju o nadležnosti sudova države članice Europske unije za odlučivanje o sporovima koji proizlaze iz tog ugovora, čak i ako predmetni ugovor ne sadržava nikakvu drugu poveznicu s tom državom članicom čiji su sudovi izabrani kao nadležni? Primjenjuju li se stoga načela koja je Sud utvrdio u [presudi od 8. veljače 2024., Inkreal (C-566/22, EU:C:2024:123)] na isti način i kad je datum sklapanja sporazuma o nadležnosti između dviju ugovornih stranaka sa sjedištem u Ujedinjenoj Kraljevini obuhvaćen razdobljem prije isteka prijelaznog razdoblja Brexita, odnosno do 31. prosinca 2020., ali je tužba podnesena tek nakon što je Brexit stupio na snagu, znajući da ugovorni odnos između tih državljana (sada) treće zemlje ne sadržava nikakvu drugu poveznicu s izabranom državom članicom Unije (vidjeti, međutim, u tom smislu, uvodne izjave 13. i 14. [te uredbe]), te da, nadalje, članak 50. stavak 3. UEU-a [...] općenito isključuje primjenjivost europskih ugovora na Ujedinjenu Kraljevinu nakon Brexita?

Ako Sud smatra da se članak 25. [Uredbe Bruxelles I.a] ne primjenjuje u predmetnoj situaciji koja se odnosi na treću zemlju, postavljaju se sljedeća dodatna pitanja:

2. Treba li članak 68. [Uredbe Bruxelles I.a] tumačiti na način da je njime konačno stavljena izvan snage [Briselska konvencija], među ostalim i u slučaju postupka povezanog s Ujedinjenom Kraljevinom (s obzirom na Brexit), tako da se država članica Europske unije trenutačno više ne može pozvati na tu konvenciju?

3. Treba li članak 69. [Uredbe Bruxelles I.a], u verziji iz [popisa 3] i članak 55. trinaestu alineju Briselske konvencije tumačiti na način da se njima konačno stavlja izvan snage [Anglo-austrijska konvencija], među ostalim i u vezi s Ujedinjenom Kraljevinom (s obzirom na Brexit), tako da se u postupku povezanom s Ujedinjenom Kraljevinom (s obzirom na Brexit) više ne može pozvati na taj međunarodni ugovor [...], posebno s obzirom na činjenicu da, u skladu s člankom 70. stavkom 1. [Uredbe Bruxelles I.a], konvencije iz članka 69. [te uredbe] i dalje proizvode učinke u područjima na koja se [ta] Uredba ne primjenjuje. Može li se stoga u skladu s člankom 70. stavkom 1. [iste] uredbe [...] u vezi s Ujedinjenom Kraljevinom ugovor [...] sklopljen s Republikom Austrijom, koji je već u prošlosti proglašen ‚zamijenjenim' na temelju primarnog prava, nakon Brexita retroaktivno proglasiti ponovno primjenjivim između tih država (takozvano ‚ponovno uspostavljanje državnog ugovora')?

   U slučaju potvrdnog odgovora: bi li takvo ‚ponovno uspostavljanje' vrijedilo i u području primjene članka 56. Briselske konvencije, koji je u tom pogledu istovrstan?

4. Treba li članak 50. stavak 3. UEU-a tumačiti na način da mu se protivi primjena odnosno ‚ponovno uspostavljanje' članaka 17. i 18. Briselske konvencije, među ostalim i u vezi s Ujedinjenom Kraljevinom (s obzirom na Brexit), ako se u postupku pokrenutom u Austriji spore dvije stranke sa sjedištem u Ujedinjenoj Kraljevini, koje su se u svojem ugovoru sklopljenom 6. svibnja 2020. sporazumjele o isključivoj nadležnosti austrijskog Handelsgerichta Wien (Trgovački sud u Beču)? Ima li u tom pogledu odredba članka 50. stavka 3. UEU-a prednost pred člankom 66. Briselske konvencije, u skladu s kojim se navedena konvencija sklapa ‚na neograničeno vrijeme'?

5. [(a)] Ako Sud u smislu navedenog drugog do četvrtog pitanja zaključi da je nadređena Briselska konvencija, među ostalim i u vezi s Ujedinjenom Kraljevinom, postavlja se pitanje: protivi li se načelnoj nadređenosti Briselske konvencije pravilo Ujedinjene Kraljevine u skladu s kojim je pozivanje na Briselsku konvenciju izričito isključeno i za sporazume o prenošenju nadležnosti sklopljene prije nego što je Brexit stupio na snagu (vidjeti britansko pravilo iz članka 82. stavka 1. točke (b) podtočke i. Regulations 4-25 Civil Jurisdiction and Judgments (Amendment) (EU Exit) Regulationsa 2019 [propisi iz 2019. o nadležnosti i presudama u građanskim stvarima i presudama (izmjena) (Brexit)], koje je bilo na snazi do 29. veljače 2024. i očito se još primjenjivalo u ovom slučaju s obzirom na to da je tužba podnesena 30. lipnja 2023.)?

   [(b)] U slučaju niječnog odgovora: je li austrijski sud, prilikom ocjene valjanosti sporazuma o nadležnosti koji su 6. svibnja 2020. (dakle prije Brexita) sklopila dva britanska društva koja su izabrala da je nadležan austrijski sud, ipak vezan tim isključenjem primjenjivosti Briselske konvencije – propisanim u Ujedinjenoj Kraljevini – u skladu s člankom 82. stavkom 1. točkom (b) podtočkom i. britanskih propisa iz 2019. osobito na temelju nadređenosti primarnog prava, pri čemu bi ta okolnost načelno bila protivna učinkovitom izvršenju u Ujedinjenoj Kraljevini (posljednjim pitanjem pretpostavlja se, u smislu trećeg pitanja, stavljanje izvan snage [Anglo-austrijske konvencije])?"

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

30 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 25. stavak 1. Uredbe Bruxelles I.a tumačiti na način da je tom odredbom obuhvaćena situacija u kojoj se dvije ugovorne stranke s domicilom u Ujedinjenoj Kraljevini sporazumom o prenošenju nadležnosti sklopljenim tijekom prijelaznog razdoblja predviđenog Sporazumom o povlačenju dogovore o nadležnosti suda države članice za odlučivanje o sporovima koji proizlaze iz tog ugovora, kada je pred tim sudom pokrenut spor između tih stranaka nakon isteka tog razdoblja.

31 Uvodno valja podsjetiti na to da, s obzirom na to da je klauzula o prenošenju nadležnosti po svojoj prirodi izbor nadležnosti koji nema pravni učinak sve dok se ne pokrene sudski postupak i koji može imati posljedice tek kad se podnese tužba, takvu klauzulu treba ocjenjivati na datum podnošenja tužbe (vidjeti, u tom smislu, presude od 13. studenoga 1979., Sanicentral, 25/79, EU:C:1979:255, t. 6. i od 24. studenoga 2022., Tilman, C-358/21, EU:C:2022:923, t. 30.).

32 Stoga, kako bi se odgovorilo na postavljeno pitanje, valja utvrditi je li spor između dviju ugovornih stranaka koje imaju domicil u istoj trećoj državi, kao što je to Ujedinjena Kraljevina nakon 1. veljače 2020., i koje su odredile da sud države članice odlučuje o tom sporu, obuhvaćen područjem primjene Uredbe Bruxelles I.a i njezina članka 25. stavka 1.

33 Prema ustaljenoj sudskoj praksi pri tumačenju odredbe prava Unije treba uzeti u obzir ne samo njezin tekst nego i kontekst u kojem se nalazi te ciljeve i svrhu akta kojeg je ona dio (vidjeti presude od 17. studenoga 1983., Merck, 292/82, EU:C:1983:335, t. 12. i od 8. veljače 2024., Inkreal, C-566/22, EU:C:2024:123, t. 15. i navedenu sudsku praksu).

34 Kao prvo, kad je riječ o tekstu, u skladu s prvom rečenicom članka 25. stavka 1. Uredbe Bruxelles I.a, ako su se stranke neovisno o svojem domicilu sporazumjele da sud ili sudovi države članice imaju nadležnost za odlučivanje o sporovima koji su nastali ili mogu nastati u vezi s određenim pravnim odnosom, taj sud ili sudovi je nadležan/su nadležni, osim ako je sporazum ništav u pogledu njegove materijalne valjanosti prema pravu te države članice.

35 Stoga iz samog teksta te odredbe proizlazi da se pravilo koje je njome propisano primjenjuje bez obzira na domicil stranaka. Konkretnije, primjena tog pravila nije podređena nijednom uvjetu koji se odnosi na mjesto domicila stranaka ili jedne od njih na državnom području države članice.

36 Kao drugo, kad je riječ o kontekstu članka 25. stavka 1. Uredbe Bruxelles I.a, važno je, kao prvo, naglasiti da se ta odredba razlikuje od one koja joj je prethodila, odnosno članka 23. stavka 1. Uredbe Bruxelles I, koji je pak za primjenu pravila o nadležnosti na temelju sporazuma o prenošenju nadležnosti zahtijevao da barem jedna od stranaka te konvencije ima domicil u državi članici.

37 Kao drugo, valja podsjetiti na to da je sustav nadležnosti uspostavljen Uredbom Bruxelles I.a sustav unutarnje nadležnosti Unije koji ima svojstvene ciljeve kao što su pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta i uspostava područja slobode, sigurnosti i pravde, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 3. te uredbe (vidjeti, u tom smislu, presudu od 25. veljače 2025., BSH Hausgeräte, C-339/22, EU:C:2025:108, t. 55.). U uvodnoj izjavi 13. navedene uredbe navodi se, osim toga, da „[m]eđu postupcima na koje se primjenjuje ova Uredba i državnim područjima država članica mora postojati povezanost” i da „[s]ukladno tome, zajednička se pravila o nadležnosti moraju, u načelu,

primjenjivati ako tuženik ima domicil u državi članici.” Međutim, u skladu s uvodnom izjavom 14. te iste uredbe, „zbog poštivanja autonomije stranaka, određena pravila o nadležnosti iz ove uredbe trebala bi se primjenjivati bez obzira na domicil tuženika.”

38 U tu svrhu, za razliku od pravila utvrđenog u članku 4. stavku 1. Uredbe Bruxelles I.a, u vezi s njezinom uvodnom izjavom 13., u skladu s kojom se nadležnost utvrđuje prema općem načelu suda domicila tuženika kada se on nalazi u državi članici, članak 6. stavak 1. te uredbe, u vezi s njezinom uvodnom izjavom 14., predviđa da se, ako tuženik nema domicil u državi članici, nadležnost u svakoj državi članici utvrđuje pravom te države članice, ali pod uvjetom primjene određenih odredaba navedene uredbe, među kojima je i njezin članak 25.

39 Stoga iz zajedničkog tumačenja članka 6. stavka 1. Uredbe Bruxelles I.a i njezina članka 25. stavka 1. proizlazi da je situacija u kojoj tuženik nema domicil u državi članici, ali u kojoj su ugovorne stranke ugovorile nadležnost suda ili sudova države članice za odlučivanje o njihovim ugovornim sporovima, uređena pravilom o nadležnosti koje proizlazi iz sporazuma o prenošenju nadležnosti, navedenog u tom članku 25. stavku 1., a ne pravilima o nadležnosti iz zakona svake države članice iz tog članka 6. stavka 1. Time se potvrđuje doslovno tumačenje koje proizlazi iz točke 35. ove presude, prema kojem se taj članak 25. stavak 1. primjenjuje čak i kada sve stranke u sporu imaju domicil u trećoj državi.

40 Kao treće, prema sudskoj praksi Suda, da bi bila obuhvaćena područjem primjene Uredbe Bruxelles I.a, potrebno je da predmetna situacija ima međunarodni element. Taj međunarodni element može proizlaziti iz mjesta tuženikova domicila u državi članici koja nije država članica suda pred kojim je pokrenut postupak i iz drugih čimbenika povezanih, među ostalim, s meritumom spora, s obzirom na to da se potonji mogu nalaziti čak i u trećoj državi. Naime, takva situacija može dovesti do pitanja koja se odnose na utvrđivanje nadležnosti sudova u međunarodnom poretku (vidjeti u tom smislu presude od 1. ožujka 2005., Owusu, C-281/02, EU:C:2005:120, t. 26., od 8. rujna 2022., IRnova, C-399/21, EU:C:2022:648, t. 28., od 29. srpnja 2024., FTI Touristik (Međunarodni element), C-774/22, EU:C:2024:646, t. 26., 28. i 29. i od 25. veljače 2025., BSH Hausgeräte, C-339/22, EU:C:2025:108, t. 59. i 60.).

41 Osim toga, Sud je već pojasnio da situacija u kojoj ugovorne stranke sa sjedištem u istoj državi članici ugovore nadležnost sudova druge države članice za odlučivanje o sporovima koji proizlaze iz tog ugovora, čak i ako navedeni ugovor ne sadržava nikakvu drugu vezu s tom drugom državom članicom, ima međunarodni element. Naime, u takvoj situaciji postojanje sporazuma o prenošenju nadležnosti u korist sudova države članice različite od one u kojoj ugovorne stranke imaju sjedište samo po sebi dokazuje međunarodni karakter predmetne situacije (vidjeti, u tom smislu, presudu od 8. veljače 2024., Inkreal, C-566/22, EU:C:2024:123, t. 25. i 39.).

42 Po analogiji s rješenjem koje je Sud prihvatio u svojoj sudskoj praksi navedenoj u točkama 40. i 41. ove presude, valja smatrati da postojanje sporazuma o nadležnosti u korist sudova države članice, iako ugovorne stranke imaju domicil u trećoj zemlji, otvara pitanje utvrđivanja nadležnosti sudova u međunarodnom poretku i da takva situacija stoga predstavlja zahtijevani međunarodni element u smislu te sudske prakse.

43 Kao treće, takvo tumačenje potvrđuju ciljevi koji se nastoje postići člankom 25. Uredbe Bruxelles I.a, odnosno poštovanje autonomije stranaka i poboljšanje učinkovitosti sporazumâ o isključivoj nadležnosti, koji se navode u uvodnim izjavama 15., 19. i 22. te uredbe (vidjeti, u tom smislu, presudu od 8. veljače 2024., Inkreal, C-566/22, EU:C:2024:123, t. 26.).

44 Također je u skladu sa svrhom Uredbe Bruxelles I.a, kojom se nastoje ujednačiti pravila o sukobu nadležnosti u građanskim i trgovačkim stvarima pomoću iznimno predvidivih pravila o nadležnosti kojima se nastoji postići cilj pravne sigurnosti. Naime, mogućnost ugovornih stranaka sa sjedištem u istoj trećoj državi da se dogovore o nadležnosti sudova države članice pridonosi tomu da se osigura da tužitelj bude upoznat sa sudom pred kojim može pokrenuti postupak i da tuženik predvidi sud pred kojim može biti tužen. U tom kontekstu, cilj pravne sigurnosti zahtijeva da nacionalni sud pred kojim se vodi postupak može lako donijeti odluku o svojoj nadležnosti, bez potrebe za razmatranjem merituma predmeta (vidjeti, po analogiji, presudu od 29. srpnja 2024., FTI Touristik (Međunarodni element), C-774/22, EU:C:2024:646, t. 33. i navedenu sudsku praksu).

45 Osim toga, primjena usklađenih pravila iz članka 25. Uredbe Bruxelles I.a pridonosi sprečavanju, na državnom području država članica, sukoba nadležnosti štetnih za pravnu sigurnost do kojih bi moglo doći ako bi predmetna situacija bila uređena nacionalnim pravilima međunarodnog privatnog prava država članica. Osim toga, primjena tih usklađenih pravila smanjuje mogućnost sličnih postupaka i osigurava da se ne donose proturječne odluke u različitim državama članicama, kao što to zahtijeva cilj usklađenog sudovanja iz uvodne izjave 21. te uredbe (vidjeti, u tom smislu, presudu od 8. veljače 2024., Inkreal, C-566/22, EU:C:2024:123, t. 30).

46 Slijedom toga, spor poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku između dviju ugovornih stranaka s domicilom u trećoj državi koje su odredile sud države članice za odlučivanje o svojim ugovornim sporovima obuhvaćen je područjem primjene Uredbe Bruxelles I.a i njezina članka 25. stavka 1.

47 Okolnost da je sporazum o nadležnosti kojim su ugovorne stranke s domicilom u Ujedinjenoj Kraljevini odredile sud države članice, u ovom slučaju sud koji je uputio zahtjev, za odlučivanje o njihovim sporovima, sklopljen tijekom prijelaznog razdoblja i da je pred tim sudom pokrenut spor nakon njegova isteka, ne može izmijeniti odgovor koji treba dati na ovo pitanje.

48 Naime, ne samo da Sporazum o povlačenju ne uređuje takvu situaciju, nego iz razmatranja u točkama 31. do 46. ove presude proizlazi da je, neovisno o mjestu domicila stranaka u sporu u trećoj državi, kao što je to Ujedinjena Kraljevina od 1. veljače 2020., glavni postupak obuhvaćen područjem primjene Uredbe Bruxelles I.a i njezina članka 25. stavka 1.

49 S obzirom na prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti tako da članak 25. stavak 1. Uredbe Bruxelles I.a treba tumačiti na način da je tom odredbom obuhvaćena situacija u kojoj se dvije ugovorne stranke s domicilom u Ujedinjenoj Kraljevini sporazumom o prenošenju nadležnosti sklopljenim tijekom prijelaznog razdoblja dogovore o nadležnosti suda države članice za odlučivanje o sporovima koji proizlaze iz tog ugovora, čak i ako je spor pred tim sudom između tih stranaka pokrenut nakon isteka tog razdoblja.

Drugo i peto pitanje

50 Uzimajući u obzir odgovor na prvo pitanje u smislu da je situacija poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku obuhvaćena područjem primjene Uredbe Bruxelles I.a i njezina članka 25. stavka 1., na drugo do peto pitanje više nije potrebno odgovoriti.

Troškovi

51 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

Članak 25. stavak 1. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima

treba tumačiti na način da je:

tom odredbom obuhvaćena situacija u kojoj se dvije ugovorne stranke s domicilom u Ujedinjenoj Kraljevini sporazumom o prenošenju nadležnosti sklopljenim tijekom prijelaznog razdoblja predviđenog Sporazumom o povlačenju Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju dogovore o nadležnosti suda države članice za odlučivanje o sporovima koji proizlaze iz tog ugovora, čak i ako je spor pred tim sudom između tih stranaka pokrenut nakon isteka tog razdoblja.

Potpisi